

Oponentský posudek na habilitační práci PhDr. Pavly Chejnové, PhD.

Název habilitační práce :

Acquisition of Morphological Categories and Vocabulary in Early Ontogenesis of a Czech Child (Univerzita Karlova, Karolium, 2016)

Oponent : Prof. PaedDr. Radka Wildová, CSc., Katedra preprimarni a primární pedagogiky PedF UK

Dr. Pavla Chejnová se expertně věnuje lingvistice a to jak teoreticky, tak výzkumně. Předložená habilitační práce – vědecká monografie- je dokladem její dlouhodobého a vysoce odborného zájmu o problematiku lingvistiky, v tomto případě, její ontogenezi.

Ve vědecké monografii P. Chejnová předkládá ucelený pohled na zkoumanou problematiku, s využitím vhodných – a oceňuji- i velmi aktuálních teoretických domácích i zahraničních pramenů. Autorka přesvědčila o vynikající odborné orientovanosti a to nejen v oblasti lingvistiky, ale především psycholingvistiky.

Vědecká monografie je výzkumně zaměřena na sledování ontogeneze osvojení si mateřské řeči (českého jazyka) u dítěte raného věku. Metodologie výzkumného šetření jednoznačně směřuje k velmi precizní a detailní kvalitativní analýze získaných poznatků a jejich následnému využití pro popis rozvoje uchopování mateřské řeči v ranných stádiích vývoje- a to jak z hlediska slovní zásoby, tak i gramatiky. Autorka jako výzkumný nástroj využila především pozorování a následné zapisování jednotlivých kroků v osvojování si mateřské řeči. Technickým instrumentem, který byl společně s pozorováním využit bylo i audionahrávání jazyka dítěte, které bylo následně analyzováno a využito pro doplnění celého procesu osvojování si mateřské řeči.

Publikace a především její výzkumná část je využitelná nejen pro další lingvistická bádání, ale také pro logopedické účely a dle mého názoru – i pro predikci další vývoje jedince ve smyslu rozvoje jeho pregramotnostních a postupně i počátečních gramotností dovedností. Je tedy velmi dobře využitelná i didakticky.

K předložené monografii mám několik dotazů, které by mohly být předmětem diskuse u veřejné obhajoby, případně by mohly vést autorku k zamyšlení se nad další orientací v teoretickém i empirickém bádání ve zkoumané oblasti.

1. Autorka zkoumala vlastní dítěte. To sice umožnilo velmi detailní sledování, na druhé straně, nemá autorka obavu, že někdy mohlo dojít k subjektivizaci sledování? Mohla by být tato subjektivizace „problémem“ v tomto výzkumném sledování?
2. Domnívá se autorka, že větší objektivizaci by např. zajistilo využití videozáznamů, či alespoň v některých případech – sledování společně s dalším pozorovatelem?

3. Byla zaznamenávána i nonverbální sdělení dítěte? Osobně je považuji při rozvoji řeči za velmi důležitá.
4. Nedomnívá se autorka, že tento „příběh osvojení si mateřské řeči svého dítěte“ sice velmi detailně popisuje case study toho dítěte, ale nedá se zobecnit jako jeden z modelů osvojování si mluvené řeči v raném věku? Na vývoj řeči má vliv celá řada faktorů od psychicko-kognitivních až po socio-kulturních. Dokázala by autorka na základě této výzkumné zkušenosti „predikovat“ zásadní rozdíly ve vývoji mluvené řeči např. u dětí socio-kulturně znevýhodněných ?

K předložené vědecké publikaci a jejímu využití pro habilitační řízení nemám připomínky doporučuji ji k dalšímu řízení.

Oceňuji její aktuálnost z hlediska využití odborných pramenů. Dále oceňuji schopnost autorky kritického zhodnocení lingvistických poznatků a teorií a jejich následného využití pro psycholingvistické bádání. V neposlední řadě oceňuji i preciznost kvalitativního výzkumu s následným formulováním závěrů.

Samostatné ocenění si zaslouží také skutečnost, že je monografie publikována v anglickém jazyce, což určitě napomůže dalšímu bádání ve sledované oblasti s využitím mezinárodní spolupráce.

V Praze 15.2. 2020